השתלשלות האירועים: מן הפתיחה ועד הסיום

כיתה ג' · שיעור 2 מתוך 7 · רצף: סיפור ובו השתלשלות אירועים: קוראים, מבינים וכותבים · ספרות · 45 דקות

⬅ לפני

בשיעור הקודם זיהינו בסיפור "העפיפון של כיתה ג" את הדמויות, המקום והזמן. זה השלב הראשון בסולם הסיפור, והיום נוסיף מעליו את שאר השלבים.

אחרי ➡

בשיעור הבא נשאל למה כל אירוע קרה ונחבר בין אירועים במילים כי, לכן ובגלל. כדי לחבר סיבה לתוצאה צריך קודם לדעת מה קרה קודם ומה קרה אחר כך – וזה מה שנלמד היום.

🎯 מטרה

התלמידים יסדרו את אירועי הסיפור ברצף פתיחה – בעיה – ניסיונות – פתרון – סיום, ויזהו את מילות הזמן שמסמנות את המעבר מאירוע לאירוע.

1. התלמידים יסדרו 7 משפטי אירוע מן הסיפור בסדר שבו קרו, לפחות 6 במקום הנכון.
2. התלמידים ישבצו כל אירוע בשלב המתאים בסולם הסיפור (פתיחה, בעיה, ניסיון ראשון, ניסיון שני, פתרון, סיום), לפחות 5 מתוך 6.
3. התלמידים יקיפו בסיפור לפחות 4 מילות זמן ויאמרו בין אילו שני אירועים כל אחת מהן מחברת.

מיומנות: מעקב אחר רצף האירועים בעלילה · **כלי:** סולם הסיפור (שישה שלבים) · **פרקטיקה:** הוראה מפורשת, מיון רצועות אירועים במליאה ובזוגות

📌 עיגון

"הבנת הקשרים בין אירועים שונים בעלילה - רצף זמנים וסיבתיות"

תוכנית הלימודים בחינוך לשוני – עברית (יסודי), פרק ד': הישגים נדרשים · הישג נדרש 6: קריאה של יצירות ספרות מתקופות שונות ומסוגות שונות; התייחסות פרשנית להיבטיהן הרגשיים, הערכיים, האסתטיים והחברתיים-תרבותיים · ציון דרך עד סוף כיתה ד'

🧺 חומרים

- סולם הסיפור משורטט על הלוח ובו שישה שלבים
- שבע רצועות משפטים מן הסיפור (לגזירה) לכל זוג ומערכת גדולה למליאה
- הסיפור מודפס
- דף העבודה
- כרטיס יציאה

🔤 מושגים

עלילה · השתלשלות אירועים · בעיה · ניסיון · פתרון · סיום · מילות זמן

⏱ מהלך השיעור

פתיחה **6 דק'**	שליפה: המורה כותבת על הלוח את פתיחת כרטיס היציאה של השיעור הקודם ושואלת: "מי, איפה, מתי?" אחר כך היא משרטטת על הלוח סולם בשישה שלבים, כותבת בשלב התחתון "פתיחה: מי, איפה, מתי" ושואלת: "מה קרה אחרי הפתיחה? מה השתבש?" היא מציגה את המטרה: "היום נטפס בסולם הסיפור ונסדר את כל מה שקרה, מן ההתחלה ועד הסוף." **תשובות צפויות:** "שירה וסבא שלה, בסלון, בערב חג החנוכה." לשאלה מה השתבש: "העפיפון לא עף", "הוא נפל על הדשא". אם תלמיד מספר כבר את הסוף ("הם הלכו למגרש"), המורה אומרת: "נכון, אבל זה קרה הרבה יותר מאוחר. נמצא לזה מקום בסולם."
הדגמה – אני **8 דק'**	המורה קוראת בקול את פסקאות 1–3, ממלאת מולם את שני השלבים הראשונים בסולם (פתיחה, בעיה) ומקיפה את מילת הזמן "בהתחלה". היא מסבירה: בעיה היא הדבר שמשתבש ושהדמויות רוצות לתקן; מילות זמן כמו בהתחלה, אחר כך, פתאום ובסוף הן השלטים שמראים לקורא שעוברים לאירוע הבא. *"בפתיחה כיתה ג' יוצאת לחצר עם העפיפון. אני ממשיכה לקרוא: "בהתחלה איתי החזיק את החוט" – המילה "בהתחלה" אומרת לי שזה האירוע הראשון, אז אני מקיפה אותה. מה קרה? העפיפון לא עלה ונפל. זה בדיוק מה שהשתבש, ולכן אני כותבת בשלב השני: "בעיה: העפיפון לא עף ונפל על הדשא.""* **תשובות צפויות:** התלמידים מקריאים יחד עם המורה את המשפט עם "בהתחלה" ומזהים שזו מילת זמן. שאלה צפויה: "גם 'ביום שישי בבוקר' זה זמן?" – המורה עונה שזה זמן הסיפור כולו, שמצאנו בשיעור הקודם, ו"בהתחלה" מסמנת את האירוע הראשון.
תרגול משותף – אנחנו **8 דק'**	המורה מדביקה על הלוח, בסדר מעורבב, ארבע רצועות גדולות (שני הניסיונות, הפתרון והסיום). תלמידים מתנדבים מקריאים רצועה, והכיתה מחליטה באיזה שלב בסולם להדביק אותה ומצטטת את המשפט מן הסיפור שמוכיח זאת. אחרי כל רצועה המורה שואלת: "איזו מילה בסיפור מסמנת שעברנו לאירוע הזה?" ומקיפה אותה. **תשובות צפויות:** ניסיון ראשון: "רצו מהר יותר" – מילת זמן: "אחר כך". ניסיון שני: "נועה זרקה את העפיפון מן המדרגה העליונה" – "גם הפעם". פתרון: "איתי הבין שצריך רוח, והם רצו למגרש" – "פתאום". סיום: "נועה שמחה וגאה" – "בדרך לכיתה". טעות צפויה: לשים את "נועה ישבה על הספסל ובכתה" בשלב הפתרון; המורה שואלת: "האם הבעיה נפתרה ברגע הזה?"

תרגול מודרך – אתם בזוגות **8 דק'**	כל זוג מקבל שבע רצועות משפטים מעורבבות. השותף הראשון קורא רצועה בקול, השני מחליט את מקומה, ואחרי כל רצועה מתחלפים. הזוג מסדר את הרצועות על השולחן לפי הסדר ובודק בסיפור. המורה עוברת בין הזוגות ומבקשת מכל זוג להצביע על משפט בסיפור שמוכיח את הסדר. **תשובות צפויות:** הסדר הנכון: יוצאים לחצר עם העפיפון; העפיפון לא עולה ונופל; רצים מהר יותר והעפיפון נופל שוב; נועה זורקת את העפיפון מלמעלה והוא צונח; נועה מתייאשת ובוכה על הספסל; איתי מבין שצריך רוח וכולם רצים למגרש; העפיפון עף ונועה שמחה. טעות צפויה: החלפה בין שני הניסיונות. המורה מפנה למילים "גם הפעם": "מה אומרות המילים האלה על מה שכבר קרה?"
עבודה עצמית – דף העבודה **10 דק'**	התלמידים עובדים לבד על משימות 1–4; משימה 5 למי שסיים. המורה עובדת עם קבוצה קטנה על משימה 1 בעזרת הרצועות, ומבקשת מכל תלמיד לומר בקול "קודם... ואחר כך...".
סיכום ובדיקת הבנה **5 דק'**	שלושה תלמידים מספרים את הסיפור כולו בשלושה משפטים בעזרת מילות הזמן ("בהתחלה... אחר כך... בסוף..."). המורה שואלת: "איך עוזרות לנו מילות הזמן כשאנחנו קוראים?" ואז כרטיס יציאה. **תשובות צפויות:** "בהתחלה העפיפון לא עף, אחר כך הם ניסו פעמיים, ובסוף הם מצאו רוח במגרש והוא עף." "מילות הזמן אומרות לנו שעוברים לדבר הבא."

🤲 תמיכה

- תלמידים שמתקשים מקבלים רק ארבע רצועות (פתיחה, בעיה, פתרון, סיום) ומוסיפים את הניסיונות בעזרת המורה.
- ליד כל שלב בסולם מודפס סמל קטן (בית לפתיחה, סימן קריאה לבעיה, נורה לפתרון) שעוזר לזכור את שם השלב.

🚀 אתגר

- תלמידים מתקדמים מוצאים בסיפור את המשפט שבו נועה מתייאשת ומסבירים למה הוא בא דווקא לפני הפתרון.
- תלמידים מתקדמים מציעים ניסיון שלישי שלא הצליח וכותבים אותו במשפט עם מילת זמן.

✅ כרטיס יציאה והערכה

כרטיס יציאה: כתבו את שלושת השלבים לפי הסדר: מה הייתה הבעיה? מה היה הפתרון? איך הסתיים הסיפור? השתמשו בשתי מילות זמן לפחות. — **הצלחה:** בעיה: העפיפון לא עף ונפל. פתרון: הילדים רצו למגרש, שם יש רוח, והעפיפון עף. סיום: נועה שמחה וגאה. הסדר נכון ויש בתשובה לפחות שתי מילות זמן (בהתחלה, אחר כך, פתאום, בסוף).

מה בודקים: נבדקת ההבנה של רצף האירועים: סידור 7 האירועים במשימה 1 (לפחות 6 במקום הנכון), השיבוץ בסולם במשימה 2 (לפחות 5 מתוך 6), זיהוי מילות הזמן במשימה 3, וכרטיס היציאה, שבו התלמיד מנסח בעצמו את הבעיה, הפתרון והסיום לפי הסדר.

שיעורי בית: ספרו בבית את הסיפור "העפיפון של כיתה ג" בעזרת הסולם ובעזרת שלוש מילות זמן.

אֶטַפְּסִים פְּסֵלַם הַסִּפּוּר

כיתה ג׳ · שיעור 2 ברצף · דף עבודה לתלמיד

שֵׁם: _____ תַּאֲרִיךְ: _____

שָׁלוֹם יְלָדִים! הַיּוֹם נִסַּדֵּר סִפּוּר כְּפִי הַסֵּדֶר, וְנֵאֱכַּוֹ אֶת מָה שֶׁקָּרָה בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ.

דֻּגְמָה: בַּהַתְחָלָה הִכְתִּיבָה יָבְשָׁה יָדֶיהָ עַד שֶׁהָיְתָה מוּכָנָה, וְהוּא לָמַד. (בַּהַתְחָלָה, מַחַר כָּךְ – אֶמְצַע נִאַן)

1 מַסְפְּרוּ אֶת הַמִּשְׁפָּטִים לְפִי הַסֵּדֶר בַּסִּפּוּר.

- [ ] אָז הָרְקָה אֶת הַסִּפּוּר אֶל הַמְּנַהֶלֶת, וְהוּא חָיַךְ.
- [ ] הִיא יָדְעָה מֵרֹאשׁ עַל הַסִּפּוּר.
- [ ] הִיא יָדְעָה שֶׁהַסִּפּוּר עַל הַכְּבִישׁ.
- [ ] אָז שָׁתְקָה אֶת הַסִּפּוּר, וְהוּא לָמַד עַל הַכְּבִישׁ.
- [ ] אָז הָיָה לָהּ רַעְיוֹן, וְהָלְכָה לְבַקֵּשׁ עֶזְרָה.
- [ ] הִיא יָדְעָה מֵרֹאשׁ עַל הַסִּפּוּר.

2 אִתְּרוּ וְקַשְּׁרוּ בֵּין הַפְּסֵלַם אֶל מָה שֶׁקָּרָה בּוֹ.

סוּף	הִיא יָדְעָה מֵרֹאשׁ עַל הַסִּפּוּר.
אֶמְצַע	כְּתָה ג׳ יָדְעָה לְסַדֵּר בְּיוֹם שִׁשִּׁי.
אֶמְצַע	הִיא יָדְעָה מֵרֹאשׁ עַל הַכְּבִישׁ.
הַתְחָלָה	אָז הָרְקָה אֶת הַסִּפּוּר אֶל הַמְּנַהֶלֶת.
אֶמְצַע	אָז הָיָה לָהּ רַעְיוֹן, וְהָלְכָה לְבַקֵּשׁ עֶזְרָה.
סוּף	הִיא יָדְעָה מֵרֹאשׁ עַל הַסִּפּוּר.

3 הַקִּיפוּ אֶת אִלַּת הַצְּאַן בְּכָל אִשְׁפָּט.

1. בַּהַתְחָלָה אִיתַי הֶחְצִיק אֶת הַחוּט. בַּהַתְחָלָה | הֶחֱצִיק | הַחוּט
2. אַחַר כָּךְ הֵם רָצוּ אַהֵר כְּכָל שֶׁיָּכְלוּ. רָצוּ | אַחַר כָּךְ | אַהֵר
3. פִּתְאוֹם הוּא קָרָא: "רוּחַ!" קָרָא | רוּחַ | פִּתְאוֹם
4. בַּדֶּרֶךְ לַכִּתָּה סִפְּרוּ הַיְלָדִים צֶה לָצֶה אֵיךְ מָצְאוּ אֶת הָרוּחַ. בַּדֶּרֶךְ לַכִּתָּה | סִפְּרוּ | הָרוּחַ

4 בַּחֲרוּ אִלּוֹת צְאַן אִן הַאַחְסָן.

בַּהַתְחָלָה | אַחַר כָּךְ | פִּתְאוֹם | בַּסּוֹף

5 הַשְׁלִיאוּ כָּל אִשְׁפָּט בְּאִלַּת צְאַן אִן הַאַחְסָן.

1. ____ הָעֲפִיפוֹן לֹא עָלָה.
2. ____ הַיְלָדִים רָצוּ אַהֵר יוֹתֵר.
3. ____ אִיתַי הִבִּיט בָּעֵצִים וְהֵבִין שֶׁצָּרִיךְ רוּחַ.
4. ____ הָעֲפִיפוֹן עָף, וְנֹעָה שְׂאֵחָה.

6 כִּתְבוּ אֶת הַסִּפּוּר בִּשְׁלוֹשָׁה אִשְׁפָּטִים עִם שָׁלוֹשׁ אִלּוֹת צְאַן.

_____

_____

_____

_____

בְּדִיקָה עַצְמִית

☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לְסַדֵּר אֶת אֵרוּעֵי הַסִּפּוּר לְפִי הַסֵּדֶר.

☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לוֹאַר אָה הַבְּעָיָה בַּסִּפּוּר וּאָה הַפִּתְרוֹן.

☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לִאְצֹא אִלּוֹת צְאַן בַּסִּפּוּר וּלְהִשְׁתַּאֵשׁ בָּהֶן.